वये। एतेष्वन्येषु यो दानं प्रतिगृह्णाति कामतः। स च तीर्थप्रतिग्राही कुम्भीपाकं प्रयाति च"। पारिभाषिकमहापातकिब्राह्मणा यथा "सप्तोद्रिक्तशूद्रयाजी ग्रामयाजीति कीर्त्तितः। देवोपजीवजीवी च देवलश्च प्रकीर्त्तितः। शूद्रपाकोपजीवी यः सूपकारः प्रकीर्त्तितः। कन्यापूजाविहीनश्च प्रमत्तः पतितः स्मृतः। एते महापातकिनः कुम्भीपाकं प्रयान्ति ते" ब्रह्मवै० ब्र० ख० २७ अ०। "ब्राह्मणस्य स्वधर्मश्च त्रिसन्ध्यमर्चनं हरेः। तत्पादोदकनैवेद्यभक्षणं च क्षुधाधिकम्। अन्नं विप्रा जलं मूत्रमनिवेद्य हरेर्जप। भवन्ति शूकराः सर्वे ब्राह्मणा यदि भुञ्जते। आलोकं भुञ्जते विप्रा एकादश्यां न भुञ्जते। कृष्णजन्मदिने चैव शिवरात्रौ सुनिश्चितम्। तथा रामनवम्यां च यत्नतः पुण्यवासरे। ब्राह्मणानां स्वधर्मश्च कथितो वेधसा स्वयं। ५९ अ०। गृहस्थब्राह्मणनियमा यथा वेदं वेदौ तथा वेदानधीत्य तु समाहितः। तदर्थमभिगम्याथ ततः स्नायाद् द्विजोत्तमः। गुरवे तु धनं दत्त्वा स्नायीत तदनुज्ञया। चीर्णव्रतोऽथ सुस्नातो स्नायतः स्नातमर्हति। वैष्णवीन्द्रारवेदवृद्धिमन्त्रांसस्त्रयोत्तरम्। यज्ञोपवीतद्वितयं सोदकञ्च कमण्डलुम्। छत्रोष्णीषमलं पादुके चाप्युपानहौ। रौक्मे च कुण्डले धार्य्ये कृतवेशनखः शुचिः। स्वाध्याये नित्ययुक्तः स्याद्वह्निमौल्यं न धारयेत्। अन्यत्र काञ्चनाद्विप्रो न रक्तां बिभृयात् स्रजम्। शुक्लाम्बरधरो नित्यं सत्यगन्धः प्रियदर्शनः। न जीर्णमलवद्वासा भवेच्च विभवे सति। न रक्तं हस्तपादाद्यधृतं वासो न कुत्रिकाम्। नोपानहौ स्रजं माथ पादुके च प्रयोजयेत्। उपवीतमलङ्कारं कुम्भान् ब्रह्मालिनानि च। नापश्यं परोदध्याद्वासो न विकृतं वसेत्। आहरेदिधिवद्धीमान् सदृशानात्मनः शुभान्। रूपलक्षणसंयुक्तां योनिदोषविवर्जिताम्। अमातृगोत्रप्रभवामसमानार्षगोत्रजाम्। आहरेद्ब्राह्मणो भार्यां शीलशौचसमन्विताम्। ऋतुकालाभिगामी स्याद् यावत् पुत्रोऽभिजायते। वर्जयेत् प्रतिषिद्धानि प्रयत्नेन दिनानि तु। षष्ठ्यष्टमी पञ्चदशी द्वादशी च चतुर्दशी। ब्रह्मचारी भवेन्नित्यं तद्व्यतिक्रमयाचनि। आदधीतावसथ्याग्निं जुहुयाज्जातवेदसम्। व्रतानि स्नातको नित्यं पालयानि च पालयेत्। वेदोदितं स्वकं कर्म नित्यं कुर्यादतन्द्रितः। अकुर्वाणः पतत्याशु नरकानतिशीघ्रगान्। अध्येतव्यो यतो नित्यं वेदं यज्ञाङ्गसंहितोपनिषद्युतम्। कुर्यात् स्वाध्यायं कर्माणि सन्ध्योपासनमेव च। सख्यं समाधिकैः कुर्यादुपेयादीश्वरं सदा। दैवतान्यपि गच्छेत् तु कुर्याद्भार्याभिगोचरम्। न धर्मं स्थापयेद्विद्वान् न पापं गूहयेदपि। कुर्वीतात्महितं नित्यं सर्वभूतानुकम्पकः। वयसा कर्मणार्थस्य श्रुतस्याभिजनस्य च। देशवागबुद्धिसारूप्यमाचरन् विचरेत् सदा। श्रुतिस्मृत्युदितं सम्यक् साधुभिर्यच्च सेवितः। तमात्मबुद्धिवेवेतं नेहेतान्यत्र कर्हिचित्। येनास्य पितरो याता येन याताः पितामहाः। तेन यायात् सतां मार्गं तेन गच्छन्न रिष्यति। नित्यं स्वाध्यायशीलः स्यान्नित्यं यज्ञोपवीतवान्। सत्यशौचे जितक्रोधो ब्रह्मभूयाय कल्पते। सन्ध्यास्नानरतो नित्यं ब्रह्मयज्ञपरायणः। अनुगुप्तुर्मृदुर्दान्तो गृहस्थः प्रत्ययान्विता। वीतरागभयक्रोधो लोभमोहविवर्जितः। सावित्रीजापनिरतः श्रद्धावान् सुच्यते गृही। मातापित्रोर्हिते युक्तो गोब्राह्मणहिते रतः। दाता यज्वा देवभक्तो ब्रह्मलोके महीयते। त्रिवर्गसेवी सततं देवतानाञ्च पूजनम्। कुर्यादहरहर्नित्यं नमस्येत प्रयतः सुरान्। विभागशीलः सततं क्षमायुक्तो दयालुकः। गृहस्थस्तपसा युक्तो न गृहेऽपि गृही भवेत्। क्षमा दया च विज्ञानं सत्यञ्चैव दमः शमः। अध्यात्मनित्यता ज्ञानमेतद्ब्राह्मणलक्षणम्। एतस्मान्न प्रमाद्येत विशेषेण द्विजोत्तमः। यथाशक्ति चरन् कर्म निन्दितानि विवर्जयेत्। विधूय मोहकलिलं लब्धा योगमनुत्तमम्। गृहस्थो सुचरते बन्धान्नात्र कार्य्या विचारणा। विगर्हितक्रमत्वेषहिंसाबन्धवधात्मकान्। अन्यमन्युसुतत्यानां दोषाणां वर्जनं क्षमा। स्वदुःखेष्विव कारुण्यं परदुःखेषु सौहृदात्। दया यां सुनयः प्राहुः साक्षाद्धर्मस्य साधनम्। चतुर्दशानां विद्यानां धारणं हि यथार्थतः। विज्ञानमेतच्च विद्याद् येन धर्मो विवर्द्धते। अधीत्य विधिवद्विद्यामर्थञ्चैवोपलभ्य तु। धर्मकार्य्यादिसत्यञ्च तद्विज्ञानमिष्यते। सत्येन लोकं जयति सत्यन्तु परमं पदम्। यथाभूतप्रसादन्तु सत्यमाहुर्मनीषिणः। दमः शरीरावनतिः शमः प्रज्ञाप्रसादजः। अध्यात्मगुरुं विद्याद्यत्र गत्वा न शोचति। यथा स देवो भगवान् विद्यया शिव! वेद्यते। साक्षादेव महादेव! तज्ज्ञानमिति कीर्त्तितम्। तद्विज्ञातृपरो विद्यात्तत्प्रबोधनः शुचिः। ज्ञानपरो